

№ 210

СТУДЕНТСКА ПРОГРАМА ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Студентска програма за законодателни проучвания

София 1000, пл. Ал. Батенберг №1;
тел.: (+359 2) 9392345;
Web page: students.parliament.bg

ЗАКОНОДАТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ

**ТЕМА: „ЗАКОНОДАТЕЛНИ РЕШЕНИЯ, СВЪРЗАНИ С
ФУТБОЛНОТО ХУЛИГАНСТВО“**

София, септември 2018 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Тема:

„Законодателни решения, свързани с футболното хулиганство“

ВЪЗЛОЖИТЕЛ НА ПРОУЧВАНЕТО:

КОМИСИЯ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА

НАУЧНО РЪКОВОДСТВО:

Гл. ас. д-р ПЕТЯ ВЕЛИНОВА МИТРЕВА

КООРДИНАТОР:

ЗДРАВКА АНТОНОВА ХРИСТОВА

УЧАСТНИЦИ:

- 1. БЛАГОВЕСТ НИКОЛОВ ИЛЧЕВСКИ**
- 2. БОГДАН МИРОСЛАВОВ КИРИЛОВ**

София, септември 2018 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Етапи на законодателното проучване, структура, приложенияя	1
2.	Резюме	2
	I. ПРАВНА УРЕДБА	2
	1. Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения	2
	II. МАТЕРИАЛНОПРАВНА ЧАСТ	2
	1. Легална дефиниция на спортното (футболното) хулиганство	3
	2. Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ	5
	3. Основи, леконаказуеми и квалифицирани състави на спортно хулиганство	6
	4. Субект на нарушението	7
	5. Вид юридическа отговорност на хулиганска проява	8
	6. Видове наказание за извършена проява на спортно хулиганство	8
	7. Правила за определяне на наказанието	10
	III. ПРОЦЕСУАЛНОПРАВНА ЧАСТ	
	1. Процедура по установяване на нарушението, класифицирано като спортно хулиганство	11
	2. Доказателства и доказателствени средства	12
	3. Юридически акт за налагане на наказанието	12
	4. Оспорване на наложеното наказание	12

IV. ИЗТОЧНИЦИ.....	13
3. Приложение № 1	
Проучване на тема „Законодателни решения, свързани с футболното хулиганство“ – етапи и срокове за представяне на резултатите	14
4. Приложение № 2	
Правна уредба на спортното хулиганство – Англия.....	17
Правна уредба на спортното хулиганство – Италия	20
Правна уредба на спортното хулиганство – Испания	23

„Законодателни решения, свързани с футболното хулиганство“

Законодателно проучване

Етапи на законодателното проучване, структура, приложения

Законодателното проучване на спортното хулиганство е възложено със заявление на *Парламентарна комисия по въпросите на децата, младежта и спорта* и касае действащото законодателство на три държави – Англия, Испания и Италия. Етапите на проучването, критериите и сроковете за изследване на чуждестранното законодателство са предварително определени от научния ръководител (*Приложение № 1*).

Анализът на законодателството във всяка от трите държави е отразен в табличен вид по единни критерии (*Приложение № 2*). Подборът на критериите е съобразен с делението на правото на материално и процесуално, както и с отрасловите особености на вида правонарушение, юридическата отговорност и реда за реализирането ѝ.

Обобщения анализ е представен от научния ръководител в резюме, което в структурно отношение следва последователността в изследването на законодателствата на Англия, Италия и Испания (представени в табличен вид) и съдържа следните части:

1. **Правна уредба на спортното хулиганство** – включва юридическите източници в изследваните държави;
2. **Материалноправна част** – включва легални дефиниции, вид правонарушение и юридическа отговорност, въпроси, свързани със субекта на административното нарушение; вид и размер на санкциите, правила за определяне на наказанията;
3. **Процесуална част** – изследване на процедурата за установяване и доказване на извършеното спортно хулиганство, компетентните органи и сроковете за налагане на наказание, характер на юридическия акт, с който се налага наказанието, ред за оспорване.
4. **Заключителната част** включва използваните за целта на проучването източници на информация.

Чуждестранното законодателство е съпоставено с българския Закон за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия.¹

¹ Обн., ДВ, бр. 96 от 29.10.2004 г., в сила от 30.11.2004 г., посл. изм. и доп., бр. 65 от 7.08.2018 г.

Резюме

„Законодателни решения, свързани с футболното хулиганство“

Законодателствата на Англия, Италия и Испания за регулиране и защита на обществените отношения при провеждане на спортни мероприятия показва редица сходства в правната уредба. Същевременно се наблюдават редица разлики, произтичащи от спецификите на англосаксонската и континентална правна система, особеностите на националните правни системи, различните органи и институции, ангажирани в борбата със спортното хулиганство.

I. ПРАВНА УРЕДБА

1. Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения

И в трите държави, обществените отношения по провеждане на спортни мероприятия, както и защитата срещу т.нар. спортно хулиганство се уреждат със закон. Това показва, че тези отношения са общественозначими и подлежат на трайна правна уредба.² Единствено в **Англия** регулирането на отношенията, свързани с провеждане на спортните мероприятия и защитата на тези отношения чрез установяване на състави на правонарушения и наказанията е установено в различни закони - Football Spectators Act 1989, закон-статут, влязъл в сила на 16.11.1989г. и Football (Offences) Act 1991.³ **В останалите две европейски държави** позитивноправната уредба на организация и спортните мероприятия и т.нар. спортно (футболно) хулиганство е отразена в един нормативен акт, какъвто подход въприема и българският Закон за опазване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия (чл. 1 от ЗООРПСМ).

II. МАТЕРИАЛНОПРАВНА ЧАСТ

² Съгласно критерия за вида обществени отношения, които се регулират със закон, възприет от Закона за нормативните актове.

³ Закон-статут, влязъл в сила на 10.08.1991г, изменен през 2000г. и 2006 г.

1. Легална дефиниция на спортното (футболното) хулиганство

Легалната дефиниция дава възможност да се изследват всички признаци на деянието, което може да бъде правно квалифицирано като „ спортно хулиганство“ . Същевременно, законовата дефиниция позволява спортното хулиганство да се отграничи от други сродни правонарушения по своя характер и степен на засягане на социално-защитени интереси.

В английската правна система липсва легална дефиниция на спортното хулиганство, което е характерно за юридическите източници на англосаксонската правна система. Такова понятие обаче е изведено в хода на анализа като: *„Нарушение на обществения ред от лица, присъстващи като зрители на футболен мач под егидата на Английската и/или Уелската Футболна асоциация или съответните представителни национални отбори, изразяващо се в 1.непозволено навлизане на терена или зона от стадиона със забранен за зрители достъп; или 2.непозволено хвърляне на каквито и да било предмети към терена или такива зони или 3.скандиране на лозунги с непристойно и/или расистко естество“*.

Италианското законодателство определя спортното хулиганство като: *„Противообществена проява, извършена преди, по време и след спортни събития“* , а извършителите на спортното хулиганство се определят като: *„ хулигани (известни като ултрас/и движения) - лица, които, въз основа на обективни доказателства, са имали поведение, насочено към активно участие в случаи на насилие преди по време и на спортни събития, които могат да застрашат обществената сигурност по време на или поради същите събития.“* По идентичен начин спортното хулиганство е дефинирано в испанското законодателство като *„Противообществена проява, извършена от лица преди, по време или след спортни събития“*.

Посочените законови дефиниции в Италия и Испания отразяват социалният феномен спортно хулиганство по сходен начин – чрез широка формулировка по отношение на деянието, определено като „противообществена проява“, „нарушение на обществения ред“, а не чрез юридическия признак (вида) на извършеното правонарушение.

Основна характеристика на дефиницията за спортно хулиганство е обективният признак на правонарушението с оглед мястото и времето на осъществяването му – преди по време и след футболни мачове и други спортни събития. Отразената в дефиницията времева връзка на поведението с организираното спортно мероприятие

показва, че обществените отношения получават защита не само по време на провеждане на спортното мероприятие, но и в определен диапазон от време преди и след провеждането му.

Друга важна характеристика на дефиницията за спортното хулиганство и в трите държави е, че тя включва фактическо поведение, което не само застрашава, но и уврежда обществения ред. Възникването на съответния вид юридическа отговорност за довършено правонарушение преди реалното увреждане на защитени с правото отношения е със силно подчертан превантивен ефект. Този законодателен подход позволява чрез намесата на компетентните държавни органи да се предотврати настъпването на сериозни вреди при провеждане на спортни мероприятия. В този контекст дефиницията на българския закон също включва както увреждащи, така и застрашаващи обществения ред деяния. Този подход за защита е традиционен за българската правна система, той се използва при защита на особено значими обществени отношения, при явна опасност от настъпване на сериозни вредни последици като насилие над личността, увреждане на чуждо имущество, масови безредици и т.н.

Следващата основна характеристика на дефиницията е относно формата и способа на осъществяване на деянието. Във всички законодателства спортното хулиганство е определено като проява (действие), което нарушава обществения ред, като законодателният подход е различен по отношение на примерното и/или изчерпателно изброяване на различните форми или способности за осъществяване на деянието. Характерен за **английското** законодателство е казуистичният подход, чрез изброяване на различни прояви и определянето им като спортно хулиганство. Това е напълно съвместимо с характеристиките на прецедентната правна система, ролята на съда при тълкуването на правото и възможностите му да правоприлага по аналогия.

В **италианското** и **испанското** законодателство дефиницията е абстрактна (*характерно за страните с континентален тип правна система*) и включва широк кръг прояви, които се осъществяват по време на спортни мероприятия. Това от една страна позволява различни по вид и тежест да „попадат“ в приложното поле на дефиницията, т.е. – да се квалифицират като спортно хулиганство в процеса по правоприлагане. От друга страна обаче прекалено общата дефиниция създава или може да създаде затруднения при правната квалификация на фактически осъществените деяния като спортно хулиганство или като друг вид нарушение на обществения ред. В

тази връзка следва да се подчертае, че в държавите с правни системи от континентален тип степента на абстрактност на законовите дефиниции зависи от това дали отразяват даден вид правонарушение, при традиционния отраслов критерий за правонарушенията⁴. или отразяват признаците на различни правонарушения от съответния вид.

С оглед характеристиките на фактически осъществената хулиганска проява при провеждане на спортни мероприятия следва да се има предвид, че тя може да бъде квалифицирана по отраслов признак или като престъпление, или като административно нарушение по специалния национален закон. Тази закономерност е добре прокарана в националното ни законодателство чрез изричния признак „не осъществява състав на престъпление“. По този начин законодателят ясно е очертал понятието за спортно хулиганство по смисъла на чл. 21 от ЗООРПСМ като субсидиарен (а не специален) състав на правонарушение, спрямо осъществените прояви, които се квалифицират като престъпления по смисъла на НК. Широката дефиниция, дадена в испанското и италианското законодателство не позволяват да се прокара тази ясна граница между хулиганските прояви, които пораждат наказателна отговорност и тези, които следва да се наказват по административен ред. Друг положителна оценка на дефиницията на спортното хулиганство в българския закон, съпоставима с дефинициите на изследваните законодателства е, че законното определение по чл. 21 от ЗООРПСМ е с по-ниска степен на абстрактност спрямо общото понятие за административно нарушение по смисъла на ЗАНН и понятието за дребно хулиганство по чл. 1, ал.2 от Указа за борба с дребното хулиганство.⁵ По този начин законът очертава специфичното за спортното хулиганство спрямо други форми на нарушаване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия.

2. Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ

Анализът на легалната дефиниция на спортното хулиганство логически поставя въпроса за това какъв е видът на правонарушението спортното хулиганство в съответната национална правна система. Видът на правонарушението дава възможност

⁴ Напр. понятие за престъпление (чл. 9, ал.1 НК), понятие за административно нарушение (чл. 6, ал.1 ЗАНН), неправомерно увреждане (чл. 45 ЗЗД) и др.

както за „външна“ диференциация на юридическата отговорност (наказателна и административна) така и за вътрешна диференциация – обособяване на основни, леконаказуеми и тежконаказуеми състави на нарушения и установяване на различни по тежест санкции за тях.

Тъй като англосаксонското и континенталното разбиране за вида правонарушения се основават на различни класификационни критерии, допълнително са заложили критериите “Енгел“, възприети в практиката на Европейския съд по правата на човека, а именно: (1) класификацията по националното право; (2) характера на правонарушението; (3) строгостта на наказанието, което извършителя рискува да получи.⁶

Съгласно английското законодателство спортното (футболното) хулиганство е леко престъпление - summary offence, престъпление от лек характер, за което не е необходимо съд с жури (за разлика от т.нар. indictable offences).⁷

В останалите две държави проявата, може да осъществява признаците на престъпление или административно нарушение, в зависимост от характера и степента на накърняване на защитения обект.

В българската правна система хулиганството класически се третира като престъпление (т.нар. едро хулиганство по смисъла на чл. 325 НК) и административно нарушение (известно като дребно хулиганство по смисъла на УБДХ). След влизане в сила на специалния закон, спортното хулиганство е установено като специален състав и изключва отговорността по УБДХ. Следователно, правната уредба на спортното хулиганство в България е по-близка на тази в Италия и Испания, по-малко общи черти се наблюдават при сравнителния анализ между българското и английското законодателство.

3. Основни, леконаказуеми и квалифицирани състави на спортно хулиганство

⁶ Критериите са установени в решението по делото Engel and Others v. Netherlands.

⁷ Основното разделение в Англия е на престъпления от по-лек характер – summary offences (пътни нарушения и др.) към които се причислява и футболното хулиганство, и престъпления от по-тежък характер – indictable offences, за които е задължителен съд пред жури.

Българската наказателноправна система използва различни критерии за категоризира престъпленията съобразно тяхната тежест (обществена опасност), което не винаги води до различен процесуален ред за реализиране на наказателна отговорност.

В **английското** законодателство съставите не се делят на леконаказуеми, тежконаказуеми и основни, а има три основни състава на футболно хулиганство които се наказват с еднаква по вид и размер санкция. Такава диференциация е налице съгласно испанския и италианския закон. **Италианският** закон третира по-тежко хвърлянето на ракети, бенгалски огън, фойерверки, факли, инструменти за дим или видима газ или пръчици, прилени, фонтани, бомби или замърсяващи материали, остри предмети, с което се създава опасност за хората.

Леконаказуеми състави не са установени в изследваните законодателства.

Изграждането на основни, и квалифицирани състави е характерно за българското законодателство. Следва да се отбележи, че някои от квалифицираните състави съгласно италианското законодателство са установени като такива и в българският ЗООРПСМ.

4. Субект на нарушението

В **английското** право юридически отговорни са „ *физически лица - „зрители“ на футболен мач под егидата на английската или уелската ФА (всички лица, допуснати на територията на стадиона, считано от 2 часа преди започване на футболния мач с изключение на състезателите и персонала на стадиона)*“.

Според **италианското** законодателство субект на спортното хулиганство са: „*хулигани (известни като ултрас/и движения) - лица, които, въз основа на обективни доказателства, са имали поведение, насочено към активно участие в случаи на насилие преди, по време и на спортни събития, които могат да застрашат обществената сигурност по време на или поради същите събития.*“

Законодателството на **Кралство Испания** определя субектите на правонарушението като: „*Лица, които възпрепятстват, нарушават и застрашават обществената сигурност преди, по време или след спортни събития*“. Това може да бъде всяко наказателноотговорно лице, не се изисква специално качество на извършителя. В Испания, освен физическите лице, субект на правонарушение могат да бъдат и юридически лица – спортни организации, които подлежат на отнемане на лиценза.

Сравнителният анализ с българското законодателство показва редица сходства, но възрастовата граница за понасяне на отговорност за спортно хулиганство се основава на възприетото от ЗАНН, а не от НК понятие за субекта на правонарушението - отговорни са навършили пълнолетие, а ако са разбрали свойството и значението на извършеното и са могли да ръководят постъпките си – непълнолетните лица, навършили 16 годишна възраст. Това има своята обосновка в същността на спортното хулиганство, съгласно специалния закон като вид административно нарушение. В допълнение, отговорността по чл. 25, ал.6 от ЗООРПСМ се основава на общата норма на чл. 26, ал.3 от ЗАНН, което прави правната уредба относно субекта на правонарушението- хулиганство и неговите видове - вътрешно непротиворечива.

5. Вид юридическа отговорност за хулиганска проява

Видът на юридическата отговорност логически следва юридическите характеристики на хулиганската проява като вид правонарушение. В Англия отговорността е наказателна, а в Италия и Испания, в зависимост от правната квалификация на деянието (като престъпление по Наказателния кодекс или като нарушение по специалния закон), отговорността е наказателна, респ. – административнонаказателна. Аналогично е решен въпросът в българското законодателство, като спортното хулиганство по смисъла на чл. 21 от ЗООРПСМ е субсидиарен състав спрямо съставите на престъпленията, но се намира в съотношение на специалност с чл.1, ал.2 от УБДХ. Това означава, че деянието ще се накаже по административен ред само когато не отговаря на признаците на предвидено в НК престъпление (поради субсидиарния характер на съставите по чл. 21 от ЗООРПСМ респективно – субсидиарния характер на административната спрямо наказателната отговорност). От друга страна, в случаите когато хулиганската проява отговаря на всички признаци на чл. 6 от ЗАНН, съставите на чл. 21 от ЗООРПСМ ще изключи отговорността по УБДХ (поради съотношението на специалност).

6. Видове наказание за извършена проява на спортно хулиганство

Съгласно английското законодателство на нарушителите се налага забрана за посещаване на футболни мачове; глоба в размер до 1000 лири (кумулятивно приложими за всички състави). Забраната важи за всички мачове на всички отбори (не

може да е насочена само за мачове на определен отбор). Субектът е длъжен да предава паспорта си в местното полицейско управление при предстоящи гостуващи мачове на отбора му или националния му отбор в чужбина, за да се предотврати излизането му от страната. Основна специфична черта е, че наказуемите прояви на футболно хулиганство не могат да се наказват сами по себе си с лишаване от свобода, но и не изключват ведно с отговорността за футболно хулиганство да се търси и друг вид наказателна отговорност - например тежка телесна повреда(indictable offence), причинена вследствие хвърляне на предмети на терена (summary offence). Наказанията за подобни случаи обаче не са описани в юридическите актове, регулиращи футболното хулиганство⁸.

Италианското законодателство установява следните наказания: 1. Глоба от 5 000 до 20 000 евро, 2. Забрана за посещения на спортни събития; 3. Лишаване от свобода – от шест месеца до три години и глоба от 500 до 2 000 евро. В случай на сериозни инциденти Министърът на спорта има право в срок до 2 години, да затвори секторът, от който е станал инцидента.

В **Испания** наказанията са диференцирани в зависимост от това дали субектът е юридическо лице или физическо лице, както следва: а) дисквалификация, спиране или лишаване от федерален лиценз временно или окончателно, пропорционално на извършените нарушения; затваряне на спортното място. б) забрана за посещение на стадиони, загуба на статут на членство в) Обществено предупреждение; г) временна нетрудоспособност от две месеца до една година (на длъжностните лица от Испанската спортна федерация, които извършат нарушение); д) лишаване от право за заемане на определена длъжност (на лица длъжностните лица от Испанската спортна федерация); За извършване на много сериозни нарушения във връзка с акционерни дружества по спорта, се налага парична глоба между 10 001 и 100 000 евро. На нарушителите – физически лица се налага забрана за посещения на спортни мероприятия

Анализът на видовете наказания показва, че те зависят от това дали извършената проява се квалифицира като престъпление или административно нарушение; Във всички държави наказанията могат да бъдат класифицирани в две групи – имуществени – глоба в съответния размер и ограничителни – забрани за посещение на спортни

⁸ Football (Offences) Act 1991 и Football Spectators Act 1989

мероприятия. Най-тежки санкции, изразяващи се в ограничаване на личната свобода се предвиждат само по отношение на най-тежките прояви на спортно хулиганство.

Системата на наказанията в българският закон, включва освен ограничаване правото на свободно придвижване – задържане в поделенията на МВР и забрана за посещаване на спортни мероприятия; имуществено наказание – глоба, безвъзмезден труд в полза на обществото.

7. Правила за определяне на наказанието

Определянето на наказанието във всяка от изследваните държави се подчинява на принципа *ne bis in idem* (не два пъти за едно и също нещо). Правилата за определяне на наказанието логически следват вида на юридическата отговорност и вида на санкциите, предвидени за хулиганските прояви. Тези правила зависят и от това дали законодателството установява само основни състави на нарушения или предвижда по-сериозна диференциация на юридическата отговорност чрез установяване на по-леки и тежконаказуеми състави.

В Англия, ако ведно с заповедта за забрана за посещение на футболни мачове обвиняемият се осъжда на ефективно лишаване от свобода по друго обвинение, забраната е минимум 6 и максимум 10 години; Ако обвиняемият не подлежи на ефективно лишаване от свобода – съдията определя продължителност на забраната минимум 3 и максимум 5 години.

В Италия наказанието се определя в зависимост от тежестта и особеностите на извършеното деяние, като се вземат предвид следните нарушения: хвърляне на предмети по пистата и стадиона, навлизане на стадиона, неспазване на контролно-пропускателния режим, грубо погазване на обществения ред, притежание на непозволен средства (бомби, димки, факли, прилепи). Аналогично е решен въпросът в Кралство Испания.

В България наказването за проява на спортно хулиганство се подчинява на общите правила на ЗАНН и въз основа на принципа на съответствието между тежестта на извършеното нарушение и тежестта на наказанието.

III. ПРОЦЕСУАЛНОПРАВНА ЧАСТ

1. Процедура по установяване на нарушението, класифицирано като спортно хулиганство

В **Англия** забраната за посещаване на спортни мероприятия може да се постанови от съда (Magistrates Court по местонахождение) в хода на производство относно друго правонарушение.

Тази забрана може да бъде издадена и въз основа искане на местния полицейски началник, отговарящ за охраната на спортното събитие, или на прокурор. Няма необходимост или задължение за съд с жури или предварително изслушване, делото се разглежда от един съдия.

В първата посочена хипотеза, ако обвиняемият е осъден по свързаното правонарушение съдът е длъжен да издаде забраната без оглед на обстоятелствата - в противен случай трябва да се обоснове защо не го е направил.

Във втората хипотеза (по искане на полиция или прокуратура) съдията издава заповедта за забрана само при доказано „извършено или съучастничество в извършено престъпление“ по гореописаните състави за футболно хулиганство или друго и при наличие на „основателни причини да се вярва, че постановената забрана би предотвратила бъдещо нарушаване на обществения ред и насилие по време на футболни мачове“

В **Италия** процедурата по установяване на проявата е поверена на компетентните органи в лицето на полиция и прокуратура. До 48 часа от установяване на нарушението се налага глоба.

Испанското законодателство предвижда два вида процедура, в зависимост от вида на нарушенията - Обичайна и Извънредна(бърза) процедура. Компетентността за установяване и доказване на проявата е на специализиран орган – представители на спортната дисциплинарна власт.

Бързината на процедурата е заложена и в българското законодателство, сходства се наблюдават и по отношение на компетентните да установят административното нарушение органи. Специфика на националния закон е че компетентността за налагане на наказание (респективно-различната правна природа на акта, с който наказанието се

налага) зависи от тежестта на извършеното спортно хулиганство (чл.30-31 от ЗООРПСМ)

2. Доказателства и доказателствени средства

За доказването на нарушението и вината на нарушителя в **Англия** се използват видеоматериали и показания на очевидци. В **италианското и испанското** законодателство са допустими всякакви доказателства и доказателствени средства за идентификация на извършителя, включително протоколи и записи на съдиите и органите на дисциплинарна власт.

3. Юридически акт за налагане на наказанието

В **Англия** наказанието се налага със съдебна заповед за забрана посещаване на футболни мачове (Football Banning Order). Въпросът за налагане на наказанието се решава в едно заседание.

Бързината на процедурата е нормативно установена и в другите две държави.

В **Италия** наказанието се налага с присъда (в случаите на престъпление) и административен акт – в случаите, когато извършеното деяние е квалифицирано като нарушение. Актът се издава в 24 часов срок.

В **Испания** спортното хулиганство се наказва с издаването на административен акт, от Спортния административен съд, който е орган на държавно равнище. Спортният административен съд разглежда само с дела, чийто предмет са нарушения на спортната дисциплина. Сроковете за произнасяне са 24 часа от установяване на нарушението, което цели максимална бързина и ефективност на процеса.

4. Оспорване на наложеното наказание

И в трите държави е предвидена процедура по оспорване на наложеното наказание. В **Англия** срокът за оспорване е 21 дни пред по-висшестоящия Crown Court. Забраната може да бъде отменена от съдията по молба на осъдения след изтичане на 2/3 от продължителността ѝ и добро поведение. Нарушаването на забраната води до лишаване от свобода до 6 месеца и глоба в размер до 5000 лири.

Редът и срокът за оспорване в Италия и Испания е установен в НПК, в зависимост от вида на престъпление, което представлява извършеното деяние.

IV. ИЗТОЧНИЦИ:

Англия:

Football (Offences) Act 1991, обнародван на 27 юни 1991 г.;

Order (Football (Offences) (Designation of Football Matches) Order 2004 (SI 2004/2410)), влязла в сила на 11 октомври 2004 г.;

Football Spectators Act 1989, обнародван на 16 ноември 1989 г. и изменен от Football (Disorder) Act 2000;

Criminal Justice and Public Order Act 1994, обнародван на 3 ноември 1994 г.;

Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985, обнародван на 25 юли 1985г.;

The Sports Grounds and Sporting Events (Designation) Order 2005, влязла в сила на 14 декември 2005г.

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37>

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/19/introduction>

Италия

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=bg>

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2007-4-4:41>

DECRETO-LEGGE 8 febbraio 2007, n. 8 Misure urgenti per la prevenzione e la repressione di fenomeni di violenza connessi a competizioni calcistiche

Испания:

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>

Las referencias, funciones y medios materiales y personales que corresponden al Comité Español de Disciplina Deportiva y a la Junta de Garantías Electorales pasan a corresponder al Tribunal Administrativo del Deporte, según establece la disposición adicional 4 de la Ley Orgánica 3/2013, de 20 de junio.
<http://www.boe.es/>

ИЗГОТВИЛ: гл. ас. д-р Петя Митрева

Приложения

Приложение № 1

Проучване на тема "Законодателни решения, свързани с футболното хулиганство" – етапи и срокове за представяне на резултатите⁹

I. Сравнителният анализ изисква събиране и анализ на законодателството, свързано с футболното хулиганство в Италия, Испания и Англия. След проучването на законодателната уредба (вид юридически акт, влизане в сила, препратки) следва да се анализира правната терминология чрез съпоставката ѝ с правните понятия и термини, използвани в националната ни правна система (например дали съгласно чуждото законодателство понятията за престъпления и административни нарушения отговарят на смисъла и съдържанието им съгласно българското право).

II. В хода на анализа участниците в проучването следва да отговорят на следните въпроси:

1. Какъв вид юридически акт урежда мерките срещу спортното хулиганство (кодекс, закон, подзаконов акт, съдебен прецедент)?
2. Налице ли е правна дефиниция на спортно (футболно хулиганство), аналогична на чл. 21 от Закона за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия?
3. Дали тази проява е административно нарушение или престъпление?
4. Налице ли е диференциация на отговорността за по-тежки и по-леки случаи на спортно хулиганство (привилегирани и квалифицирани състави на спортно хулиганство)?
5. Кой са субектите на правонарушението (минимална възраст, други качества на субекта)?
6. Какъв вид юридическа отговорност пораждаат съответните прояви на спортно (футболно) хулиганство? Възможна ли е кумулация на различни видове отговорност (например наказателна/ административна и гражданска)?

⁹ Приложението включва поставяне на индивидуални задачи на участниците. Изпратено е чрез електронна поща на 10.05.2018 г.

7. Какви наказания се налагат за спортно хулиганство? Санкциите абсолютно или относително определени са? Какви са правилата за определяне на наказанията?
8. Производство по налагане на наказание за спортно хулиганство:
 - Компетентни органи,
 - Акт за установяване на хулиганската проява
 - Допустими доказателства и доказателствени средства
 - Юридически акт, с който се налага наказанието
 - Срокове за произнасяне и обжалване

III. Срокове на сравнителното проучване

1. Фаза на проучване и събиране на информация

До 15 юни 2018 г. участниците в сравнителното проучване следва да представят на ръководителя на проекта приложимото законодателство в съответната държава, включително правни и криминологични анализи, съдебна практика и практика на административните органи.

За целите на сравнителния анализ е необходимо да бъде представена информация относно актуалността на съответния нормативен акт (кога е влязъл в сила, а по възможност – какви изменения са настъпили в закона от влизането му в сила до настоящия момент.)

Цел на задачата – да се направи анализ на правната рамка на спортното хулиганство в съответната държава към настоящия момент.

2. Фаза на сравнителен анализ и работа по конкретни задачи

До 30 юни 2018 г. участниците в проучването следва да отговорят на материалноправните и процесуалните въпроси:

1. налице ли е дефиниция на спортно хулиганство, аналогична на легалното определение по чл. 21 от националния закон. Дали проявата отговаря на признаците на престъпление или административно нарушение (с оглед различната терминология, относно наказуемостта на деянието могат да се ползват критериите „ЕНГЕЛ“, които се използват в практиката на ЕСПЧ). Тези критерии са три: 1) квалификация на деянието по националното право; 2) характер и естество на нарушението; 3) вид и тежест на предвиденото наказание ("суровост на възможното наказание")
2. Дали спортното хулиганство е престъпление или административно нарушение.
3. Какъв подход е възприет по отношение на по-тежки и по-леки случаи на спортно хулиганство (аналогично на подхода в българското законодателство, определящ съставите на дребно хулиганство по смисъла на УБДХ, спортно хулиганство и престъпните състави на хулиганство, посочени в чл. 325 НК)
4. Какви наказания са предвидени за проява на спортно хулиганство, алтернативно или кумулативно могат да бъдат налагани те.
5. Каква е процедурата за налагане на наказание

До 15.07.2018 г. – обобщаване на резултатите от проучването. Оценка на информацията, общи черти и различия на правната уредба в България, Италия, Испания.

Държава

Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения	
Легална дефиниция	
Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ	
Степенуване по тежест/ основни, леконаказуеми и квалифицирани състави	
Субекти на правонарушението	
Вид юридическа отговорност -- наказателна, административна, друг вид	
Видове наказания	
Правила за определяне на наказанията за спортно хулиганство	
Процедура по установяване на проявата	
Компетентни органи	
Доказателства и доказателствени средства	
Юридически акт за налагане на наказанието	
Срокове за произнасяне	
Обжалване	
Други въпроси, възникнали в процеса на изследването	
Източници	

Гл. ас. д-р Петя Митрева:

pmitreva@abv.bg

тел: 0892 454489

Приложение № 2

Правна уредба на спортното хулиганство – Англия¹⁰

Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения	Football (Offences) Act 1991, закон-статут, влязъл в сила на 10.08.1991г, изменен през 2000г. и 2006 г.; Football Spectators Act 1989, закон-статут, влязъл в сила на 16.11.1989г.
Легална дефиниция	Няма изрична обща легална дефиниция, казуистично изброяване, но все пак косвено може да се изведе: <i>Нарушение на обществения ред от лица, присъстващи като зрители на футболен мач под егидата на Английската и/или Уелската Футболна асоциация или съответните представителни национални отбори, изразяващо се в 1.непозволено навлизане на терена или зона от стадиона със забранен за зрители достъп; или 2.непозволено хвърляне на каквито и да било предмети към терена или такива зони или 3.скандиране на лозунги с непристойно и/или расистко естество</i>
Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ	summary offence, престъпление от лек характер, за което не е необходимо съд с жури (за разлика от т.нар. indictable offences)
Степенуване по тежест/ основни, леконаказуеми и квалифицирани състави	Няколко основни състава с едно и също наказание: 1.непозволено навлизане на терена или зона от стадиона със забранен за зрители достъп; 2.непозволено хвърляне на каквито и да било предмети към терена или такива зони 3.скандиране на лозунги с непристойно и/или расистко естество Няма леконаказуеми и квалифицирани състави

¹⁰ Анализът е изготвен от Благовест Илчевски и е изпратен чрез електронна поща на научния ръководител на 17.07.2018 г.

Субекти на правонарушението	само физически лица - „зрители“ на футболен мач под егидата на английската или уелската ФА (всички лица, допуснати на територията на стадиона, считано от 2 часа преди започване на футболния мач с изключение на състезателите и персонала на стадиона)
Вид юридическа отговорност – наказателна, административна, друг вид	Наказателна
Видове наказания	Забрана за посещаване на футболни мачове; глоба в размер до 1000 лири (кумулятивно приложими за всички състави). Забраната важи за всички мачове на всички отбори (не може да е насочена само за мачове на определен отбор). Субектът е длъжен да предава паспорта си в местното полицейско управление при предстоящи гостуващи мачове на отбора му или националния му отбор в чужбина, за да се предотврати излизането му от страната.
Правила за определяне на наказанията за спортно хулиганство	Ако ведно с заповедта за забрана за посещение на футболни мачове обвиняемият се осъжда на ефективно лишаване от свобода по друго обвинение, забраната е минимум 6 и максимум 10 години; Ако обвиняемият не подлежи на ефективно лишаване от свобода – съдията определя продължителност на забраната минимум 3 и максимум 5 години
Процедура по установяване на проявата	Забраната може да се постанови от съда в хода на производство относно друго правонарушение, свързано с изброените по-горе състави. Също така може да бъде издадена въз основа искане на местния полицейски началник, отговарящ за охраната на спортното събитие, или главния прокурор. Няма необходимост или задължение за съд с жури или предварително изслушване, разглежда се от един съдия. Ако обвиняемият е осъден по свързаното правонарушение съдът е длъжен да издаде забраната без оглед на обстоятелствата - в противен случай трябва да се обоснове защо не го е направил. Във втората хипотеза (по искане на полиция или прокуратура) съдията издава заповедта за забрана само при доказано „извършено или съучастничество в извършено престъпление“ по гореописаните състави за футболно хулиганство или друго и при наличие на „основателни причини да се вярва, че постановената забрана би предотвратила бъдещо нарушаване на обществения ред и насилие по време на футболни мачове“
Компетентни органи	Съответният Magistrates Court по местонахождение
Доказателства и доказателствени средства	Видеоматериали и показания на очевидци

Юридически акт за налагане на наказанието	Съдебна заповед за забрана посещаване на футболни мачове (Football Banning Order)
Срокове за произнасяне	Няма срок тъй като цялото производство протича обикновено в едно заседание
Обжалване	<p>Пред Crown Court в срок до 21 дни.</p> <p>Забраната може да бъде отменена от съдията по молба на осъдения след изтичане на 2/3 от продължителността ѝ и добро поведение.</p> <p>Нарушаването на забраната води до лишаване от свобода до 6 месеца и глоба в размер до 5000 лири.</p>
Други въпроси, възникнали в процеса на изследването	<p><i>Поради спецификата и различията на англосаксонската правна система е трудно да се направят директни препратки или заимствания по отношение уточняване вида отговорност и характера на наложеното наказание – основното разделение в Англия е на престъпления от по-лек характер – summary offences (пътни нарушения и др.) към които се причислява и футболното хулиганство, и престъпления от по-тежък характер – indictable offences, за които е задължителен съд пред жури. Казуистично изброените тук наказуеми прояви на футболно хулиганство не могат да се наказват сами по себе си с лишаване от свобода, но и не изключват ведно с отговорността за футболно хулиганство да се търси и друг вид наказателна отговорност - например тежка телесна повреда(indictable offence), причинена вследствие хвърляне на предмети на терена(summary offence). Наказанията за подобни случаи обаче не са описани в юридическите актове, регулиращи футболното хулиганство -Football (Offences) Act 1991 и Football Spectators Act 1989</i></p>
Източници	<p>Football (Offences) Act 1991, обнародван на 27 юни 1991 г.;</p> <p><u>Order (Football (Offences) (Designation of Football Matches) Order 2004 (SI 2004/2410)</u>), влязла в сила на 11 октомври 2004 г.;</p> <p><u>Football Spectators Act 1989</u>, обнародван на 16 ноември 1989 г. и изменен от <u>Football (Disorder) Act 2000</u>;</p> <p><u>Criminal Justice and Public Order Act 1994</u>, обнародван на 3 ноември 1994 г.;</p> <p><u>Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985</u>, обнародван на 25 юли 1985г.;</p> <p>The Sports Grounds and Sporting Events (Designation) Order 2005, влязла в сила на 14 декември 2005г.</p> <p>http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/19/introduction</p>

Правна уредба на спортното хулиганство – Италия¹¹

<p>Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения</p>	<p>Декрет-закон от 8 февруари 2007 г., п. 8, съдържащи спешни мерки за предотвратяване и потискане на явления, свързани с насилието на футболни състезания, той се превръща в закон с промените, посочени в приложението към този закон. Чл. 1, ал. 2 от Закона - 2. Този закон влиза в сила на следващия ден а датата на публикуването му в Официален вестник. В сила от 04.04.2007г.</p>
<p>Легална дефиниция</p>	<p>*противообществена проява, извършена преди, по време и след спортни събития Хулигани (известни като ултрас/и движения) - лица, които, въз основа на обективни доказателства, са имали поведение, насочено към активно участие в случаи на насилие преди, по време и на спортни събития, които могат да застрашат обществената сигурност по време на или поради същите събития</p>
<p>Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ</p>	<p>В зависимост деянието правонарушението е 1. административно нарушение и 2. Престъпление *Престъпленията са уредени в Наказателния кодекс. Административните нарушения не са диференцирано по тежест. Тежестта на престъплението зависи от мястото на провеждане на спортната проява.</p>

¹¹ Анализът е изготвен от Богдан Кирилов и е изпратен на научния ръководител чрез електронна поща на 09. 08.2018 г.

Степенуване по тежест/ основни, леконаказуеми и квалифицирани състави	Леконаказуеми и квалифицирани състави Тежки са тези престъпления, където се провеждат спортни състезания, или тези, които се интересуват от останалите, които преминават транзитно или осигуряват транспорт на тези, които участват или подпомагат тези събития, или по друг начин, в непосредствена близост до тях, хвърлят или целят, така че да се създаде опасност за хората, ракети, бенгалски огън, фойерверки, факли, инструменти за дим или видима газ или пръчици , прилепи, фонтани, бомби или замърсяващи материали, остри предмети
Субекти на правонарушението	Всяко наказателноотговорно лице
Вид юридическа отговорност – наказателна, административна, друг вид	Административна и наказателна юридическа отговорност
Видове наказания	1.Глоба от 5 000 до 20 000 евро, 2. Забрана за посещения на спортни събития 3. Лишаване от свобода – от шест месеца до три години и глоба от 500 до 2 000евро.
Правила за определяне на наказанията за спортно хулиганство	В зависимост от извършеното деяние се вземат впредвид следните нарушения: хвърляне на предмети по пистата и стадиона, навлизане на стадиона, неспазване на контролно-пропускателния режим, грубо погазване на обществения ред, притежание на непозволен средства(бомби, димки, факли, прилепи)
Процедура по установяване на проявата	Процедурата по установяване на проявата е поверена на компетентните органи в лицето на полиция и прокуратура. До 48 часа от установяване на нарушението се налага глоба.
Компетентни органи	Органите на обществена сигурност
Доказателства и доказателствени средства	Всякакви доказателствени средства, предвидени в наказателно-процесуалния кодекс за идентификация на извършителя.
Юридически акт за налагане на наказанието	Юридическият акт за налагане на наказанието е административен акт при и присъда
Срокове за произнасяне	Сроковете за произнасяне са 48 часа. (т.н. „бърза процедура”), която цели максимална бързина на процеса и ефективност спрямо населението на страната.

Обжалване	Сроковете за обжалване са предвидени в НПК, в зависимост от вида на престъпление, което представлява извършеното деяние.
Други въпроси, възникнали в процеса на изследването	<p>В случай на сериозни инциденти Министърът на спорта има право в срок до 2 години, да затвори секторът, от който е станал инцидента. Предвиждат се санкции и за притежание на бомби и димки, което в България е много популярно и с приемането на административно нарушение глоба (от 100 до 200лв.) би довело до превенция в по-голям мащаб.</p> <p>Предвидени са безплатни билети за лица под 14г. възраст, които са с родител или роднина до 4-та степен. Тези билети трябва да са за не по-малко от 50% от организираните спортни събития през годината. По този начин се цели на спортни мероприятия да се посещават от повече семейства и да се намали до минимум риска от евентуални експесии.</p>
Източници	<p>Законодателството на Република Италия https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=bg http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2007-4-4:41 DECRETO-LEGGE 8 febbraio 2007, n. 8 Misure urgenti per la prevenzione e la repressione di fenomeni di violenza connessi a competizioni calcistiche</p>

Правна уредба на спортното хулиганство – Испания¹²

<p>Вид нормативен акт, уреждащ спортното хулиганство, дата на влизане в сила, изменения</p>	<p>Las referencias, funciones y medios materiales y personales que corresponden al Comité Español de Disciplina Deportiva y a la Junta de Garantías Electorales pasan a corresponder al Tribunal Administrativo del Deporte, según establece la disposición adicional 4 de la Ley Orgánica 3/2013, de 20 de junio. В сила от 04.04.2007г.</p>
<p>Легална дефиниция</p>	<p>противообществена проява, извършена от лица преди, по време или след спортни събития Лица, които възпрепятстват, нарушават и застрашават обществената сигурност преди, по време или след спортни събития.</p>
<p>Вид правонарушение съгласно националното право и съобразно критериите на ЕСПЧ</p>	<p>В зависимост деянието правонарушението е 1. административно нарушение и 2. Престъпление *Престъпленията за уредени в Наказателния кодекс.</p>
<p>Степенуване по тежест/ основни, леконаказуеми и квалифицирани състави</p>	<p>Съставите се квалифицират като леки, сериозни и много сериозни нарушения</p>
<p>Субекти на правонарушението</p>	<p>Всяко наказателноотговорно лице. * Субект на правонарушението могат да бъдат и ЮЛ (спортните организации, на</p>

¹² Анализът е изготвен от Богдан Кирилов, изпратен на научния ръководител чрез електронна поща на 03.09.2018 г.

	които може да им бъде отнет лиценз)
Вид юридическа отговорност – наказателна, административна, друг вид	Административна и наказателна юридическа отговорност
Видове наказания	<p>Санкции, които могат да бъдат приложени за извършване на спортни нарушения са следните:</p> <p>а) дисквалификация, спиране или лишаване от федерален лиценз временно или окончателно, пропорционално на извършените нарушения.</p> <p>затваряне на спортното място.</p> <p>б) тези, които забраняват достъпа до стадиона, загуба на статут на членство</p> <p>в) Обществено предупреждение.</p> <p>г) временна нетрудоспособност от две месеца до една година* (на длъжностните лица от Испанската спортна федерация, които извършат нарушение).</p> <p>д) Премахване от длъжността* (на лица длъжностните лица от Испанската спортна федерация).</p> <p>За извършване на много сериозни нарушения във връзка с акционерни дружества спорта, ще бъдат наложени следните санкции:</p> <p>-парична глоба между 25 000 0001 и 75 000 000 песети.</p> <p>*Тъй като Испания е в евро-зоната, а в законът е споменато в песети, новите промени ги приваляват на глоба между 10 001 и 100 000 евро.</p> <p>2. Забрана за посещения на спортни събития</p>
Правила за определяне на наказанията за спортно хулиганство	<p>В зависимост от извършеното деяние се вземат в предвид следните нарушения:</p> <p>хвърляне на предмети по пистата и стадиона, навлизане на стадиона, неспазване на контролно-пропускателния режим, грубо погазване на обществения ред, притежание на непозволені средства(бомби, димки, факли, прилели)</p> <p>*Принципите и критериите, които осигуряват разграничаването между леки, сериозни и много сериозни нарушения, пропорционалността на приложимите за тях санкции,</p> <p>липсата на двойна санкция за същите</p>

	събития, прилагането на последиците благоприятни обратни мерки и забрана за санкциониране на престъпления
Процедура по установяване на проявата	Процедурата по установяване на проявата е поверена на компетентните органи – представители на спортната дисциплинарна власт. Има два вида процедура, в зависимост от вида на нарушенията на законодателството. Обичайна и Извънредна(бърза) процедура.
Компетентни органи	Компетентни са органите на спортната дисциплинарна власт.
Доказателства и доказателствени средства	Всякакви доказателствени средства, предвидени в наказателно-процесуалния кодекс за идентификация на извършителя. Протоколи и записи на съдиите и органите на дисциплинарна власт.
Юридически акт за налагане на наказанието	Юридическият акт за налагане на наказанието е административен акт, издаден от Спортния административен съд, орган на държавно равнище.
Срокове за произнасяне	Сроковете за произнасяне са 24 часа от установяване на нарушението, което цели максимална бързина на процеса и ефективност спрямо населението на страната.
Обжалване	Сроковете за обжалване са предвидени в НПК, в зависимост от вида на престъпление, което представлява извършеното деяние.
Други въпроси, възникнали в процеса на изследването	Има създаден Спортен административен съд, който цели максимална бързина на процеса. Този съд се занимава само с дела, чийто предмет са нарушения на спортната дисциплина.
Източници	*Законодателството на Кралство Испания https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en Las referencias, funciones y medios materiales y personales que corresponden al Comité Español de Disciplina Deportiva y a la Junta de Garantías Electorales pasan a corresponder al Tribunal Administrativo del Deporte, según establece la disposición adicional 4 de la Ley Orgánica 3/2013, de 20 de junio. http://www.boe.es/